

Byhornet

50. ÅRGANG • NR. 2 • JUNI 2021

BALLERUP HISTORISKE FORENING

Byhornet

50. årgang nr. 2, juni 2021

Udgivet af

Ballerup Historiske Forening

Pederstrupvej 51-53

2750 Ballerup

www.balleruphistoriskeforening.dk

Redaktion:

Svend Jørgen Jensen

Tjørnevænget 39, 2740 Skovlunde

tlf. 44 91 91 97

svendjensen@lic-mail.dk

Tegninger:

© Kjeld Johansen

Tryk:

Jungersen Grafisk ApS,

Albertslund, tlf.: 43 64 10 00

ISSN 0105-6433

Museets åbningstider:

Søndag: 11.00-15.00

Tirsdag-fredag: 10.00-15.00

Lindbjerggård er midlertidigt lukket på grund af renovering.

Museets telefon:

44 97 11 13

Forside:

Lindbjerggård i Pederstrup.

Foto: Svend Jørgen Jensen, 2009.

Bagside:

Ballerup ny Maskinfabrik.

Udsnit af postkort 1915.

INDHOLD:

Skovlundes gamle stationsbygning bør flyttes til Ballerup Museum

Svend Jørgen Jensen side 3

Taormina pr. Skovlunde

Flemming Nielsen side 4

Interview med

Connie Tomczyk Nónfjall

Charlotte Holm Hansen side 19

Smedebækgård i Skovlunde

Leif Meyer Olsen side 26

Ballerup ny Maskinfabrik

Svend Jørgen Jensen side 32

Parkskolen i min skoletid

Jørgen G. Hoff side 37

Frk. Krog og Lindeskolen

Svend Jørgen Jensen side 40

Frk. Poulsen og 5. klasse på Parkskolen 1951

Kirsten Syndberg side 42

Nyt fra foreningen

Lisbet Haubro Christensen side 44

Brevveksling med

Ballerup Kommune

Lisbet Haubro Christensen side 46

Glemmer du, så husker jeg Erindringstræf nr. 7

Hanne Nygaard side 48

Nyt fra museet

Mette Jensen side 50

Skovlundes gamle stationsbygning bør flyttes til Ballerup Museum

Af kommunens budget for 2021 fremgår det, at der i indeværende år er afsat et beløb til at flytte Skovlundes gamle stationsbygning, der i dag står i haven på Kildegården i Skovlunde. Ballerup Historiske Forenings bestyrelse er af den opfattelse, at bygningen har stor lokalhistorisk værdi, og mener, at bygningen bør flyttes til Ballerup Museum, hvor man har mulighed for at bevare den og formidle historien om den. Bestyrelsen har derfor henvendt sig til Ballerup Kommune for at få kommunen til at placere den gamle bygning på museet. Læs mere om bestyrelsens brevveksling med kommunen inde i bladet, og se fotos af stationsbygningen på foreningens hjemmeside under menupunktet Fotoarkiv/Skovlunde.

Flemming Nielsen fra Stege har på Facebook fundet et gammelt billede, der forestiller et italiensk brudepar og deres gæster. Fotografiet var lagt på nettet af brudeparrets yngste datter, som Flemming Nielsen har fået kontakt med. Datteren og hendes to søstre fortalte, at deres forældre havde haft købmandsforretningen, der tidligere lå på hjørnet af Tangevej og Tjørnevænget i Skovlunde. Det viste sig, at Flemming Niensens forældre havde haft et sommerhus i samme område. Det havde mine forældre også, og vi havde faktisk begge kendt den italienske familie,

da vi var drenge. Flemming Nielsen havde skrevet en artikel om købmandsforretningen, og han spurgte, om jeg havde lyst til at bringe den i Byhornet. Med de tre søstres hjælp lykkedes det at samle flere erindringer om deres forældres forretning, og artiklen blev længere og længere. Samtidig dukkede der mange billeder op af gemmerne.

Leif Meyer Olsen, der i det seneste nummer af Byhornet skrev om sin far og familien på Byagergård i Pederstrup, fortæller i dette nummer om faderens kusine og hendes mand, der ejede Smedebækgård i Skovlunde 1942-1962.

Charlotte Holm Hansen har interviewet Connie Tomczyk Nónfjall, der voksede op i Måløv, og det er der kommet en utrolig historie ud af.

Jørgen G. Hoff er blevet inspireret af Gunner Ravns artikel i det seneste nummer af Byhornet til at skrive om sine barndomserindringer fra Parkskolen, og Kirsten Syndberg har sendt oplysninger om et af de billeder, der ledsagede Gunner Ravns artikel.

Fra Bjarne Rasmussen og Hanne Nygaard har redaktionen desuden modtaget fotos, hvor frk. Krog fra Lindeskolen er med.

Svend Jørgen Jensen

Taormina pr. Skovlunde

FLEMMING NIELSEN

Før anden verdenskrig var Skovlunde en lille landsby, der trods sin beliggenhed få kilometer fra København, og med en placering mellem de større landeveje, førte en ret upåagtet tilværelse omkranset af gårde og marker. Godt nok kørte der bumletog til Skovlunde, men ellers var forbindelserne småveje til Vanløse (senere Rødovre) og Glostrup. Måske derfor at et af Frihedsrådets ledende medlemmer Mogens Fog gemte sig i Skovlunde, da han var tvunget til at gå under jorden under krigen.

Da freden endelig oprandt, kom der gang i udstykninger og boligbebyggelse i Storkøbenhavn. Danmarks Kolonihaveforbund købte et stykke jord syd for Skovlunde landsby, udstykket fra gården Toftholm. Grunden til, at Kolonihaveforbundet kastede sig ud i jordkøb, var, at man i København var begyndt at nedlægge kolonihaver, bl.a. omkring Bellahøj og Emdrup, for at skaffe plads til boligbyggerier.

Efterhånden blev trekantområdet, afgrænset af Harrestrupvej og Ejbyvej, med Tangevej som gennemgående tilkørselsvej, kaldt Skovlunde Syd i daglig tale.

Kolonihaveforbundet solgte grundene videre til en overkommelig pris. Det gik lidt trægt i starten. Der var ikke noget, der tydede på, at området

faktisk ganske få år senere skulle fremstå som et eftertragtet villakvarter. Fra starten var der ikke kloakeret, ej heller elektricitet, og området blev ved regn hurtigt pløremark, hvor nogle af vejene nærmest blev forvandlet til kanaler. Det var så til gengæld til stor glæde for de mange børn, hvis forældre havde investeret i en grund til sommerhus.

Det havde hele tiden været meningen, at tilflytterne skulle ende med at bygge et helårshus. Så hvis man havde erhvervet et jordstykke, kunne man benytte det efter forgodtbefindende. Køberne var for en stor del folk med mellemindkomster fra københavnske brokvarterer, og da S-toget var kommet til Skovlunde i 1949, var det forholdsvis nemt at komme til sommerhuset.

Området tiltrak også håndværkere og ufaglærte med lyst og evner til selv at bygge – og så hjalp man i øvrigt hinanden. Mange af de nye huse var genbrug fra de nedlagte kolonihaver, enkelte byggede allerede fra starten huse af beton eller mursten. Sandelig en blandet landhandel.

De første huse dukkede sporadisk op i 1948-49, ikke så få opgav og afhændede jordstykkerne, sikkert med tab. Mine forældre købte grund i 1948 og kunne flytte i sommerhus omkring 1950. Vi boede i huset hele sommeren, det var jo muligt at passe skolen inde

Anna og Sebastiano Ferrara med deres tre døtre Lori, Flavia og Franca i døren til ishuset på Tjørnevænget i Skovlunde i 1953.

i byen. Huset blev afhændet i 1958, men i de 10 år skete der meget, selv om Skovlunde stadig var langt ude på landet set med mine øjne.

Der var to små købmandsforretninger i Skovlunde, og så ellers en brødbil og en mælkevogn til at betjene området. Men i 1952 skete der noget. Der dukkede et ishuse op midt i nybyggerland. Selvfølgelig til stor jubel for de mange børn, men historien om familien, der fik ideen til ishuset, er en fortælling værd, så vi må lidt tilbage i tiden.

Den italienske mosaikmester

I 1926 kom en italiensk mosaikmester Giacinto Zupelli til Danmark for at udføre en del arbejde for firmaet Odorico. Det var et kortere ophold, så derfor tog han afsted alene og lod kone og børn blive i Italien.

Giacinto Zupelli var født i 1889. Han kom fra den lille italienske by Sequals, som ligger cirka 90 kilometer nord for Venedig og med en afstand på 9 kilometer til Spilimbergo, hvor Italiens største mosaikskole ligger. Mange af byens huse er dekorerede både ud-

Maria Zupelli og hendes fire børn Valentino, Luigia, Anna og Lelia.

vendigt og indvendigt med smukke mosaikarbejder, og på byens torv står et monument for de faldne – et smukt stykke arbejde ligeledes i mosaik. Mange af de dygtige mosaikarbejdere rundt om i verden stammer fra denne lille by.

For sin indsats i første verdenskrig blev Giacinto Zupelli dekoreret med en bronzemedalje, som han imidlertid aldrig fik overrakt, da han i mellemtiden var flyttet til Danmark.

Da de sorte skyer trak sammen over Europa, blev han selvfølgelig urolig for fremtiden, og i 1938 fik han sin familie til Danmark. Ifølge folketællingen fra 1940 fremgår det, at Giacinto Zupelli og hans familie boede på adressen Maglegårds Alle 83 i Søborg. I dag har

Jesu Kristi Kirke af sidste dages hellige en pompøs bygning på adressen.

I folketællingen kan man endvidere læse, at hans kone Maria var født i 1891. Ægteparret havde tre børn, sønnen Valentino (født 1923) og døtrene Anna (født 1920) og Luigia (født 1917). Valentino blev senere modellør på den Kongelige Porcelænsfabrik.

Anna blev ansat som stuepige på den brasilianske legation i Christianiagade, mens Luigia arbejdede i den italienske legation i Amaliegade. Hele familien boede på adressen på Maglegårds Alle, selvom pigerne også havde adresse på de legationer, som de havde fået arbejde på. Folketællingens oplysninger er skrevet med en meget smuk skrift, og det er sikkert Giacinto Zupelli selv, der har skrevet oplysningerne. Det var almindeligt, at husherren udfyldte skemaet.

Af Annas erindringer, som hun har skrevet i et stort håndskrevet hæfte, fremgår det imidlertid, at der i familien også var en større søster. Hun hed Lelia og var født i 1916. Lelia tog til Danmark nogle år senere end Anna og Luigia. Hun havde opholdt sig i Frankrig og var en dygtig syerske, der syede til mange kvinder i diplomatiet, da hun kom til Danmark.

»Hun boede i kælderetagen i Collingsgade under vores lejlighed,« fortæller Annas ældste datter Franca. »Vi piger elskede at gå ned hos hende for at se de flotte kjoler, hun syede, og ikke mindst rode i hendes knappekasser og hjælpe hende med at samle knappenåle op fra gulvet med en magnet.«

Lelia flyttede senere til det gamle Rhodesia, hvor hun sammen med sin svigerinde åbnede en stor systue med

Maria og Giacinto Zupelli foran huset på Nordtoftevej sammen med deres fire børnebørn Bruno, Flavia, Lori og Franca.

Anna og Sebastiano Ferraras bryllup. Brudeparret står lidt til højre for midten. Prinsesse Aage er nummer fire fra højre.

brude- og selskabstøj. 22 syersker var tilknyttet stuen.

I 1949 købte Giacinto og Maria Zupelli et hus med adressen Nordtoftevej 39, og her bor Giacinto til i hvert fald 1958. Der sker en matrikulering, og sønnen stukkator Valentino Zupelli bor der til 1990.

Det er muligt, at Giacinto Zupelli har været naver. Han havde i hvert fald i 1951 en annonce med følgende tekst i navernes blad: »Terrazzomester Zupelli, Nordtoftevej 39, Telefon Søborg 2614, Mosaik og Cementering«. Det var slet ikke ualmindeligt, at dygtige håndværkere var tilknyttet naverne, og især håndværkere fra Italien, Østrig, Tyskland. Jeg tænker, at det har været et fint job at lave mosaik og terrazzo både før og efter krigen. Mange byggerier fik lavet gulve og trapper for slet ikke at tale om de meget flotte mosaikker, der findes i f.eks. Frederiksberg Svømmehal og Glyptoteket og

på Carlsberg og Københavns Rådhus. I 1957 fik Giacinto og Maria Zupelli indfødsret.

Anna og Sebastiano Ferrara

En dag besøgte den italiensk fødte prinsesse Aage den brasilianske legation, hvor Anna var stuepige. Prinsessen ville meget gerne have en person ved sin side, der kunne tale italiensk. Således blev Anna kammerjomfru i Det Gule Palæ i Amaliegade.

At den italiensk fødte Matilde Calvi di Bergolo endte som prinsesse Aage skyldtes, at hun i 1914 var blevet gift med danske prins Aage, der altså giftede sig borgerligt, men kunne opretholde bolig tæt på Amalienborg. Prinsen gjorde karriere i Fremmedlegionen og endte som ledende officer. Han døde i 1940.

Danmark var nu besat. Den italienske ambassadør i Danmark ansatte i 1943 en ung siciliansk kok Sebastiano

Ferrara, der var født i 1917. Ambasadøren og hans personale blev ganske hurtigt interneret i Springforbi, men til alt held for kokken kom landsmanden prinsesse Aage på besøg, og hun fik udvirket, at han blev kok hos hende i Amaliegade.

Således mødte Anna og Sebastiano hinanden. Det blev til bryllup i 1944, og prinsesse Aage var med som gæst. Bryllupsbilledet blev taget uden for Annas forældres ejendom på Maglegårds Alle.

Ishuset

Signor og signora Ferrara fik trip trap træsko tre piger, Franca, Flavia og Laura (Lori), og sådan nogle størrelser måtte selvfølgelig væk fra stenbroen om sommeren, så i 1950 byggede kokken et lille sommerhus på hjørnet af Tjørnevænget og Tangevej i den nye udstykning i Skovlunde.

Fiat fragtede deres biler fra Italien til Danmark i solide trækasser, der ganske glimrende egnede sig til sommerhusvægge. Det var en af Fiats direktører

Ishuset på Tjørnevænget.

Ishuset på Tjørnevænget.

i Danmark, Ernesto Campeotto, der hjalp sin landsmand med byggematerialer. Rigtigt gættet, Ernesto var far til Dario.

Således indtog de driftige italienere pløremarken, og i 1954 opførte de en tilbygning til sommerhuset, hvor de fik tilladelse til at sælge is.

Anna og Sebastiano Ferraras ældste datter Franca fortæller, at butikken kom tilfældigt ind i billedet, fordi der var langt til iskiosken nede ved gadekæret. Hendes mor og far mente, at det store problem ville de andre børnefamilier sikkert også have. Så de tænkte: »Hvorfor sælger vi ikke selv is?« Det var så også et tilfælde, at det hele voksede med årene.

Da min families sommerhus lå ganske tæt på den lille butik, husker jeg tydeligt familien. Det er der sikkert mange, der gør, for den var yderst velldt blandt nybyggerne. Forretningen blev hurtigt udvidet med et sortiment af andre dagligvarer. Når isdamen Anna slog over i italiensk, fornemme man, at pigerne – der selvfølgelig hjalp til i

Familien Ferraras første bil, den grønne varebil Fiat Topolino, 1959.

butikken – måske fik en skideballe ...

Jeg husker, at min bror og jeg af og til fik et lift til Skovlunde Station i familiens grønne Fiat Topolino varebil.

Pigernes fætter Bruno og kusinen Bici ved familiens bil, 1959.

Der var god plads til fem unger. Der var absolut ikke mange privatbiler i området dengang.

Flavia fortæller, at de tre piger kørte rundt med en legevogn med isblokke til sommerhusene. Hun siger videre: »Der var jo isskabe i husene, så maden kunne holdes kølig. Jeg husker de kæmpe lange blokke, som skulle deles i to eller fire stykker. Så var det ud på landevejen med levering. Jeg husker også hestevognen med brød, wienerbrød og mælk.

Da vi begyndte at sælge mælk, blev den sat uden for butikken tidligt om morgenen. Jeg husker tydeligt, at mælken var i en liters klare flasker med en form for staniolkapsel. Nogle gange var der hul i toppen, og vi undrede os

over det. Dengang var næsten en tredjedel af toppen af flasken ren fløde. Meget mørk gul i farven. Hvorfor der var prikket hul, fandt vi ud af senere. Vi skulle have mælk til eget brug, og der fandt vi ud af, at fuglene var snedige. De prikkede huller i toppen med deres næb og smed små sten i mælken. På den måde eleverede mælken og fløden, så de kunne guffe i sig. Snedige fugle!«

Sebastianos kokkekunst bragte ham om sommeren til Tivoli og Belle Terrasse, og om vinteren til Hotel Terminus – steder, der hørte til blandt Københavns fineste restauranter. I gulnede avisartikler kan man se, at det også blev til visit på messer og ved større arrangementer, ja sågar lavede Sebastiano pastaopskrifter til Plumrose. TV-kokke var endnu ikke opfundet, men mon ikke Sebastiano havde været et oplagt emne.

Sebastiano Ferrara var kok på Belle Terrasse i Tivoli og på Hotel Terminus.

Ny strålende raffineret Plumrose specialitet:

SPAGHETTI

a la Napoli

en herlig middagsret færdig på 2 minutter!

»Netop så fint sammensat og krydret som italienerne laver det«

– siger den italienske mesterkok Sebastiano Ferrara fra hotel TERMINUS og LA BELLE TERRASSE

»Spaghetti a la Napoli« er en sydlandsk specialitet, som straks vil blive yndlingsvariationen i Deres middagsplan. Alle kan lide den fine kombination af spaghetti, tomatpuré, cocktailbælgær, kødbøller, løg og lilla krydderier. For husmoderen er det en morsom ret at servere... og så er den færdig på 2 minutter!

Hav altid et par dåser i spisekammeret, så kan De nemt og hurtigt lave rigtig italiensk aften... Prøv den allerede i dag. Der er rigeligt til 3 personer for kun ca. 95 øre pr. portion.

PLUMROSE A/S
SPAGHETTI a la Napoli

Sebastiano Ferrara reklamerer i Plumroses annonce for den herlige middagsret Spaghetti a la Napoli.

Købmandsforretningen

I Skovlunde skete der også ting og sager. Der var nu kommet så meget styr på pløremarken, at helårsboligerne for alvor overtog nybyggerkvarteret, og familiens ejendom voksede med. I 1956 byggede familien et helårshus med tilhørende købmandsforretning.

Den gamle købmandsforretning bliver revet ned.

I forbindelse med ombygningen flyttede familien Ferrara forretningen i kælderen.

Grosserer Ove Juel Christensen, som familien Ferrara handlede med, holder tale ved indvielsen af de nye butikker den 25. maj 1960.

I de forskellige dokumenter om ejendommen i kommunens byggesagsarkiv er Sebastian Ferrara omtalt både som kok, marketender og købmand. Franca fortæller: »I vores tid blev vores forretning tit nævnt som marketenderi. Det er sjovt at se omtalen af ulovligt byggeri og de forskellige tilladelser i byggesagsarkivet. Da vi midlertidigt ved ombygningen flyttede forretningen i kælderen, var det også uden tilladelse, og jeg husker, at mor var bange for, at sundhedsmyndighederne ville komme forbi. Dyrslægen kom da også på et tidspunkt, men han var så flink at forstå situationen og sagde, da han gik: »Jeg har ikke været her.«

En lokalavis kan berette om et helt lille butikstov, der blev indviet 25.

maj 1960. Ejendommen rummede nu tre forretninger: købmand, ismejeri og slagter. Slagterforretningen blev lejet ud til slagtermester Rich. Nielsen.

Franca fortæller, at det var kommunen, der foreslog hendes far, at der ud over ismejeri og købmand også skulle bygges en slagterbutik, så husmoderen havde det hele samlet et sted.

Ved indvielsen af butikkerne holdt grosserer Ove Juel Christensen, som familien handlede med, en tale. »Han var et fantastisk menneske,« siger Franca. »Han hjalp os med finansieringen, som vi tilbagebetalte i løbet af rigtig kort tid. Vi er nævnt i hans erindringsbog, og jeg ved, at der i hans navn er stiftet et legat.«

På åbningsdagen kunne kundernes

børn få gratis balloner i købmandsforretningen, bolcher i ismejeriet og varme pølser hos slagteren.

Da familien byggede det nye butikstorv, ønskede Sebastiano, at butikkerne skulle hedde Taormina. Det var navnet på hans fødeby på Sicilien, og det kom til at stå på facaden. Måske nogle husker mosaikudsmykningen over butikken. Det var børnenes morfar, mosaikmesteren, der stod for den og andre arbejder i det italienske hjem. Han lagde blandt andet et mosaikbillede af Rialtobroen i Venedig i entreen og mosaikgulvene i de tre forretningslokaler samt udsmykkede badeværelset. Selv i kælderværelserne var gulvet lagt i smukt mosaikmønster. Franca fortæller, at pigernes morfar kom til Skovlunde og boede hos familien efter, at de nye butikker var blevet bygget. Han flyttede ind på kvistværelserne, der lå oven over butikkerne. Pigernes mormor var i mellemtiden død.

I lokalavisen kunne man dagen før indvielsen læse følgende: »Bygningen i sig selv er både ind- og udvendig ret særpræget, idet der er ødslet med

Giacinto Zupellis mosaikbillede af Rialtobroen i Venedig.

Mosaikudsmykning på badeværelset.

smukke mosaikarbejder både på gulve og vægge, og hele facaden består af sort mosaik i ægte italiensk stil. Disse arbejder er udført af Ferraras svigerfader, G. Zupelli, som fulgte med herop, og som er en sand kunstner på dette felt. I privatbeboelsen findes der således mosaikarbejder, som vurderes til tusinder af kroner, og det er altså sammen med til at sætte et personligt og interessant præg på den nye bygning.«

Dejlige ungdomsår

Flavia beretter om nogle dejlige ungdomsår i Skovlunde. Selvom de tre piger skulle hjælpe i butikken, mindes hun dejlige vintre med skøjteløb på gadekæret og teaterforestillinger sammen med de andre børn på Tjørnevænget.

Anna og Sebastiano Ferrara foran deres forretninger.

Hun fortæller videre: »Herligt at huske tilbage på de gamle veje med grøfter og leg om aftenen med nabobørn. Mor gav os altid lov til at lege ude om aftenen, for om dagen gik vi i skole, og derefter stod vi i butikken. Jeg husker også de skønne sankt-hansaftener med bål på vejene, som vi gik rundt og så på.«

De tre piger tog iført deres skoleuniformer om morgenen S-toget ind til Den Franske Skole på Østerbrogade i København, og hjem igen om eftermiddagen. (Først i 1962 blev det stykke, der ligger mellem Østerport Station og Lille Triangel, døbt Dag Hammar-skjöld's Allé).

Franca og Flavia cykler hjem fra Skovlunde Station i deres skoleuniformer.

Familien Ferrara samlet foran forretningerne.

Interiør i købmandsforretningen.

Vægt og Caravel kaffemølle på disken.

Flyvepladsen

De tre piger husker, at det var spændende at besøge Skovlunde Flyveplads. Franca fortæller: »Jeg tror, at det må have været min ni eller ti års fødselsdag. Efter, at vi havde festet og spist lagkage, gik vi en tur til flyvepladsen. Der var noget, der for os virkede som en karrusel, men jeg tror, at det var en slags vindmåler. Vi var ret mange, og vi satte os alle på den, og den snurrede så herligt rundt. Så kom der en vred herre, og jeg husker, at vi alle fik en bøde på 25 kr. hver. Et ret stort beløb, da vi var i 1954 eller 1955.

Personligt husker jeg, at det var rigtigt hyggeligt at høre brummen fra flyene. Det var jo små fly og ikke jet-jagere. Jeg har sågar i 1961 været ude at flyve en rundtur over Skovlunde. Vi havde nogle italienske gæster på besøg, og jeg fik som gave denne flyvetur. Jeg tror, det kostede 35 kr.«

Hotel ved Gardasøen

I 1963 var eventyret slut i Skovlunde, og familien tog tilbage til Italien og købte et hotel i Fasano Gardone Riviera ved Gardasøen. Årene i Skovlunde havde givet lidt på kistebunden, men mon ikke at forretningsmanden og kokken havde luret, at alle naboerne i Skovlunde nu også havde fået råd til at rejse på ferie til Italien. Det var lige på dette tidspunkt, at Spies og Tjærborg sendte danskere afsted, og et af rejsemålene var Gardasøen.

»Mor og far havde altid haft i tankerne at flytte tilbage til Italien,« siger Franca. »Tilfældighederne havde bragt dem begge til Danmark og alle begivenhederne. Nu var vi piger efterhånden blevet så store og begyndt at

Hotel Centrale i Fasano ved Gardasøen.

småflirte, så de mente, at det var bedst at flytte, inden der kom børnebørn i familien, og de så sikkert ville have haft svært ved at tage den beslutning.«

Tilknytningen til Danmark blev dog aldrig kappet. Der var tit bud efter den populære kok i forbindelse med italienske udstillinger rundt omkring i Danmark. I 1966 blev familien forøget med en lille efternøler, Mario. Han blev født i Danmark.

De tre døtre har delt Danmark og Italien imellem sig. Lori bor fast i Italien og har en tøjbutik også i Fasano Gardone Riviera. Storesøster Franca har på skift boet både i Danmark og Italien, mens mellemsøster Flavia har været uddeler i Brugsen i Nykøbing Sjælland, hvor hun stadig leder vinafdelingen.

Supermarked

Selvom jeg måtte fraflytte sommerhusområdet omkring 1958, ville skæbnen, at det senere blev til huskøb næsten i samme område. Så jeg genså dagligt det tidligere ishus, der nu var blevet til et lille supermarked ejet af Nina Hansen, hvis far købte Taormina i 1963.

I ejendommen på hjørnet af Tangevej og Tjørnevænget, hvor der før var forretninger, er der i dag indrettet to boliger. Foto: Svend Jørgen Jensen.

Franca blev frygtelig ked af det, da hun engang besøgte Nina og så, at alle hendes morfars mosaikarbejder var forsvundet.

Slagterforretningen blev lukket, og lokalet blev inddraget i købmandsforretningen. På et tidspunkt lavede Nina forretningen om til en selvbetjeningsforretning, hvor man selv skulle finde sine varer og lægge dem ned i en kurv og til sidst betale ved kassen. Flere lokale damer ekspederede i forretningen.

På et tidspunkt blev konkurrencen fra de store supermarkeder i Skovlunde for stor. Nina havde til sidst ikke mange varer på hylderne, og hun blev nødt til at lukke forretningen. De tidligere forretningslokaler blev en kort overgang brugt til undervisningslokaler. Så blev ejendommen delt op, og der blev indrettet to boliger i den.

Arbejdsom og driftig familie

Der kunne sikkert have været skrevet meget mere om den arbejdsomme og driftige italienske familie. Jeg har aldrig mødt dem i Italien, men det er der rigtig mange danskere, der har. Og Sebastiano kunne også lave frikadeller og flæskesteg.

Anna og Sebastiano Ferrara fik nogle gode år efter, at de afhændede hotellet ved Gardasøen. De rejste en del og var i en periode tilknyttet en hotelskole i Tunesien. Sebastiano døde i 2001, og Anna døde i 2017.

Artiklen er skrevet i samarbejde med Lori, Flavia og Franca Ferrara samt redaktør og webmaster Svend Jørgen Jensen, Ballerup Historiske Forening.

Interview med Connie Tomczyk Nónfjall

CHARLOTTE HOLM HANSEN

I efteråret 2020 interviewede jeg en Måløvborger, Per Kjerulff, og snakken faldt på folk gennem tiden i Måløv. Navnet Anton Tomczyk dukkede op flere gange, for som en af byens få frisører var han et meget kendt ansigt. Tilfældigvis var Per i besiddelse af tre gamle fotoalbummer, som måtte tilhøre familien Tomczyk. Albummerne havde samlet støv i hans skab i årevis. En mand, som Per kendte, havde fundet dem i en container i Smørum, og Per overtog dem, fordi han genkendte personerne på billeder. Intentionen var at aflevere albummerne til familien Tomczyk, men årene gik.

Som lokalhistorisk interesseret er det guld at få fingrene i gamle fotoalbummer, og jeg lovede Per at finde de rette ejere. Gennem Facebook fik jeg så kontakt til Connie Tomczyk, og I kan nok gætte, hvor glad hun blev. Men det er stadig et mysterium, hvem der smed albummerne i en container.

Hårde år

Connie Tomczyk Nónfjall (døbt Conny Marianne Ellendersen) blev født i 1945 på Rigshospitalet. Faren Niels Pauli var mejerist og fra Færøerne, og han købte sig til efternavnet Nónfjall (et fjeld på Færøerne). Moren Karen Elizabeth kom fra en bondefamilie med syv børn.

Connies lillesøster Anni kom til verden i 1947, og kort derefter flyttede familien til Færøerne. To år senere tog Connie med sin mor og søster til familiefødselsdag i Danmark, men Connies far skrev til dem, at de ikke skulle komme tilbage igen til Færøerne. Det var et hårdt slag for Connies mor. Pludselig stod hun alene med to små børn. Heldigvis kunne de i starten bo hos morens søster på Nørrebro. Selv om det var trangt med syv personer i en mindre lejlighed, var det også utrolig hyggeligt at bo så tæt.

Connies mor havde et skrøbeligt helbred, så hun var flere gange på hospitalet og kunne i perioder ikke tage sig så godt af pigerne. Derfor kom de i familiepleje og hjem til bedsteforældrene. Men på trods af skilsmissen og familiepleje, tænker Connie tilbage på den bedste barndom med masser af kærlighed.

Amoriner i luften

Connie havde en onkel, ostegrosserer Martin fra Roskilde, som gerne ville hjælpe Connies mor. Han købte en chokoladebutik på Måløvs hovedgade 54 st. th., og Connies lille familie flyttede ind i den tilhørende lejlighed. Om dagen stod moren i butikken og solgte chokolade og andre lækkerier.

Når vejret var til det, sad Connies mor og slikkede sol ude på trappen for-

Connie og Anni på trappen til chokoladebutikken.

an chokoladebutikken. Inden længe var der amoriner i luften mellem hende og Anton Tomczyk, som havde frisørsalon i opgangen ved siden af i nr. 56 st. th. Tomczyks forældre var polakker, og han havde ikke mindre end ti søskende. Det forelskede par giftede sig. Året var 1954.

Til at begynde med havde Connie og Anni det ikke så let med en ny »far«, men det skulle nok komme til at ændre sig. En dag viste moren pigerne noget babytøj, som de først troede var til deres dukker. Men nej, pigerne skulle være storesøstre. De spænedede jublende over på fodboldbanerne til Tomczyk, som var kasserer i Måløv Boldklub, og råbte ud over det hele: »FAAAR!« Han blev så glad.

Lillebror Max kom til verden i 1954 i familiens soveværelse med hjælp fra byens læge Finn Wegge-Olsen. Connie

og hendes søster måtte komme ind på værelset lige efter fødslen, og det var en stor oplevelse. For Connie var det en skelsættende begivenhed og helt klar noget, der påvirkede hendes fremtidige valg i livet. Interessen for graviditet og fødsler var vakt.

Liljevangsvej

To år senere solgte moren chokoladebutikken til to søstre (Jensen), og familien flyttede til Liljevangsvej 34 st. tv. Connie husker det som en fantastisk tid at bo i de røde huse, hvor alle kendte alle, og hvor det altid vrimlede med børn. De lavede sanglege, hinkede, sjippede, gyngede, spillede bold og legede røvere og soldater eller cowboydere og indianere. Det var et trygt sted at vokse op.

I 1950'erne gik de fleste kvinder fra hjemme, gjorde rent, vaskede tøj, la-

vede mad og passede børn. I Connies opgang drak mødrene kaffe hos hinanden, og børnene løb ind og ud af lejlighederne. Det mindede lidt om et kollektiv. Connie kan huske alle i opgangen (navnene kan måske være stavet anderledes):

St. th. Familien Houmann Andersen med drengene Niels og Finn.

1. sal tv. Familien Nielsen med børnene Ebbe, Niels Christian, Søs og Arne. Faren var brandmand.

1. sal th. Familien Christensen med datteren Annette.

2. sal tv. Familien Hjernborg med pigerne Alice og Birthe.

2. sal th. Familien Vedell Andersen med børnene Niels og Charlotte.

Skolen og fru Lindsborgs pigeclub

I de mindre klasser gik Connie på Måløv Skole, og mellemskolen var på Lindeskolen i Ballerup. Hun husker særligt to nye lærere i Måløv, lærer Munk og Holger Rosendal.

Lærer Munk kunne godt være streng, men han var en smuk mand, og som 8-årig var Connie lidt småforelsket i ham. Lærer Rosendal var helt vidunderlig og et friskt pust på skolen. Han havde masser af sjove ideer og lavede teater med børnene. Connie elskede teater.

Men størst indtryk gjorde pastor Lindsborgs kone, Marie Louise, som underviste i religion og håndarbejde. Familien Lindsborg boede på Lilje-

Frk. Futtrup med Connies klasse foran skolens indgang. Connie står i midterste række nr. 3 fra venstre. Ca. 1953.

Fru Lindsborgs pigeclub. Connie forrest til venstre. Ca.1956.

vangsvej 10 st. tv., og én gang om ugen holdt fru Lindsborg pigeclub der. Der blev strikket, læst, snakket og hygget til den helt store guldmedalje, og det var en fantastisk klub for unge piger. Fru Lindsborg brændte virkelig for det og arrangerede også en weekendtur i en hytte i Høsterkøb.

Klubben betød så meget for Connie, at hun selv startede en pigeclub op som voksen for sin datter og hendes veninder. Klubben blev en stor succes. På det tidspunkt boede de i Milano.

Connie husker, at hun også gik til spejder, spillede håndbold, badminton og skøjtede i mosen, hvilket ikke var helt ufarligt. Som 18-årig blev hun også medlem af Måløvs teaterklub, hvor der var ca. 15 medlemmer.

Connie husker også, at Måløvs bibliotek på det tidspunkt lå i en af lej-

lighederne på Liljevangsvej i nr. 12 st. th. Der var kun åbent om torsdagen kl. 18-20. Connie elskede biblioteket, og hun kunne næsten ikke vente, til det blev torsdag igen.

To frisører i hovedgaden

Familien Tomczyk boede på Liljevangsvej i 5½ år. Connies søster blev uddannet frisør, og hun og moren åbnede frisørsalon på Måløvs hovedgade nr. 54 st. tv. Da væggene her stødte op til farens frisørsalon, slog de en væg ned i baglokalet, så de to lejligheder kunne blive til én. Godt nok fik de så to badeværelser og to køkkener, men det var meget praktisk. Damefrisøren havde indgang fra opgangen, mens man kom ind i farens frisørsalon fra gaden.

Connie elskede, når hun fra baglo-

kalet kunne følge med i farens samtaler med kunderne, og tit sagde hun: »Nu skal jeg nok feje gulvet«, for så gik hun ikke glip af noget.

Alle kendte frisør Tomczyk, for der var ikke så mange frisører i byen, som der er i dag. I mange år var der kun to frisører, Tomczyk og Rasmussen (Måløv hovedgade 85).

Langt senere skulle Connies søster komme til at arbejde på Hindsgavl i Måløv, hvor hun lavede parykker til mannequindukker.

Connie husker, at der i nr. 58 st. tv. lå en Danske Bank (nu Måløvhus Pizzeria), og i nr. 56 st. tv. havde hr. Nielsen sin kiosk (nu Klinik for Fodterapi). Og så var der hele byens dejlige kro, hvor man gik til dans, holdt fester og spillede teater. Connies far spillede dilettant der mange gange. Og en gang om måneden viste Nordisk Bio film på det store lærred, og det var ret ofte de højt elskede Far til fire film.

De unge år

I Ballerup var der gymnasium på Rugvænget Skole. Herfra blev Connie student, og familien var pavestolte. På det tidspunkt var det ikke så normalt for en frisørmesters datter at komme på gymnasium.

I en ferie gjorde Connie rent ind på SAS-hotellet i København, og om eftermiddagen smurte hun smørrebrød hos slagter Lindhardt (nu Sushi & Wok restaurant). En dame på SAS-hotellet havde en søn i Milano, som manglede en au pair, og Connie slog til. Det var i 1964.

En mand i Milano

I de nye sydlandske omgivelser mødte Connie italieneren Luigi og de forelskede sig. De var meget unge og nok også lidt for unge til at blive forældre, men lille Sabrina kom til verden i 1966.

Connie havde glædet sig i flere år til at blive mor og havde skrevet meget

Familien Tomczyk til Connies konfirmation den 4. oktober 1959.

Connie og Max foran familiens altan, 1960.

om dette i sine gamle dagbøger. Parret prøvede at bo i Danmark i 1½ år, i de røde lejligheder bag Tomczyks frisørsalon, men Luigi kunne ikke finde sig til rette i Danmark. Så de tog retur til Milano.

Samme år hærgede en pandemi, Hong Kong influenzaen, som havde mange ofre på verdensplan. Desværre gik Connies mor ikke fri, og hun døde i 1969. Det var en hård tid for Connie at miste sin elskede mor, have en lille datter og bo så langt væk fra Danmark. Året efter blev hun og Luigi skilt, og Connie valgte at blive i Milano. Der skulle gå mange år, før hun fik dansk adresse igen.

En fødeklinik i Milano

I mange år arbejdede Connie som korrespondent i forskellige sprog til trods for, at hun ikke havde uddannelse. Hun var også frivillig på et pigehjem, et hjem for meget unge piger, som var blevet gravide. Det var ofte piger helt

ned til 13-års alderen. Piger, som havde været incestofre, voldtægts ofre eller havde andre ulykkelige historier at fortælle. Det var hårdt at rumme pigerens skæbner, men hjemmet var et godt sted for dem.

Med tiden steg Connie i graderne og kom til at være sekretær for den gamle kvindelige chef. Hun tog også en uddannelse som fødselshjælper. Connie brændte for arbejdet med gravide kvinder, for at give dem en tryk fødsel og en tryk start på moderskabet. Hun havde selv haft en dårlig fødselsoplevelse. Connie havde mange tanker om, hvordan man kunne modernisere den interne fødeklinik på pigehjemmet og skabe de bedste rammer for gravide kvinder.

I 1989 åbnede Connie et maternity house på ovennævnte fødeklinik. Hun kæmpede for at opholdet på klinikken skulle være gratis for alle, men den kamp med regionen vandt hun ikke. Derfor var det tit kvinder, som havde råd til at betale, som kom der. Men det var også muligt at betale regningen over en længere periode.

I de mange år på pigehjemmet og på fødeklinikken, lærte Connie utrolig mange jordemødre at kende. Mange af dem er hun stadig gode venner med. De har tæt kontakt og besøger hinanden.

Hjem til Danmark

I 1993 skulle Connies datter Sabrina giftes i Danmark med sin norske kæreste. Connie besluttede, at nu måtte det være tid at flytte tilbage til familien i Danmark. Det var en meget svær beslutning, men hun har aldrig fortrudt. Anton Tomczyk døde i 1995, og han

kom til at ligge på Måløvs kirkegård ved siden af Connies mor.

I en alder af 54 år gik Connie i gang med at læse til pædagog på Ballerup Pædagogseminarium (tidligere Lindseskolen). Pudsigt nok kom hun til at sidde i det samme klasseværelse, som da hun gik i mellemskole i samme bygning. Connie var den ældste elev i klassen, og som nyudklækket pædagog fik hun arbejde i en børnehave i Hvidovre med speciale i teater. Det ville hendes tidligere dramalærer, Holger Rosendal, nok have syntes var sjovt.

Sidst men ikke mindst

I dag bor Connie i en hyggelig lejlighed på Nørrebro. Hun er gift, og hendes datter Sabrina samt to børnebørn, Julie og Sofie, bor i samme boligkompleks.

Man kan sige, at de har deres eget

Connie Tomczyk Nónfjall, 1969.

lille Italien. Pudsigt nok bor Connie i samme opgang som dén, hendes moster engang boede i. Den moster som gav Connies lille familie husly efter, at de blev skilt fra deres færøske far og mand. Sådant har livet det med at gå i ring.

Det er sjovt at tænke på, at Connies rigtige far var fra Færøerne, Anton Tomczyk var polak, Connie blev gift med en italiener, Sabrina blev gift med en nordmand, og Connies barnebarns kæreste har en palæstinensisk baggrund. Der er bare noget med de der udenlandske mænd.

Connie besøger jævnligt Måløv, særligt for at lægge blomster på kirkegården. Her ligger hendes forældre, men desværre også hendes højtsavnede bror og søster, som begge døde forholdsvis unge af kræft. Anni døde i 2001, og Max døde i 2012.

En dag var Connie og hendes mand forbi gravstedet og opdagede, at pladsen ved siden af var tom. Nu er den reserveret til en dag forhåbentlig langt ude i fremtiden.

Connie husker alle fra Måløv og særligt dem, der boede på Liljevangsvej. Måløv står hendes hjerte meget nær.

Når verden åbner lidt op igen, har Connie inviteret mig i Skomagerhuset og på spadseretur i byen. Så skal jeg høre flere historier fra de gode gamle dage. Behøver jeg sige, at Connie er lykkelig for, at hendes families fotoalbummer ikke forsvandt i en container?

Tak til Connie for historier og lån af billeder.

Smedebækgård i Skovlunde

LEIF MEYER OLSEN

I det seneste nummer af Byhornet fortalte jeg om min far Jens Otto Olsen, der blev født på Byagergård den 26. august 1924. Da han var bare otte måneder gammel, døde hans mor, og han kom i pleje på Egby Mejeri hos sin moster Ester og onkel Martin.

I det følgende beretter jeg om min fars kusine og plejesøster Edith, der i 1942 sammen med sin mand overtog Smedebækgård i Skovlunde. På et tidspunkt optog jeg på bånd en samtale med Edith, og en del af artiklen bygger på hendes egen mundtlige beretning om hendes liv.

Ester Larsen med plejebarnet Jens Otto Olsen i Egby Mejeris have.

Ediths forældre

Edith var datter af Ester Nielsen og Martin Andreas Larsen. Ester blev født den 11. maj 1895 som datter af Maren Kirstine og Jens Nielsen på Rødegård, og Martin blev født den 12. oktober 1888 i Ejby som søn af mælkeforpagter Hans Peter Larsen og hustru Birte Hansine Larsen, født Pedersen. De blev viet i Rødovre Kirke den 3. juli 1915 og fik tre børn: Henry (født den 13. oktober 1915) og Edith (født den 10. maj 1919) samt et drengebarn (født den 30. maj 1933), der døde udøbt den 1. juni samme år.

Ester og Martin Andreas Larsen ejede en ejendom i Ejby. Den blev oprindeligt drevet som Egby Mejeri. Det var her min far Jens Otto Olsen kom i pleje, da hans mor døde.

Der hørte kun otte tønder land til ejendommen, hvoraf syv tønder land var forpagtet ud og senere blev en del af Vestskoven. Da mejeriet blev nedlagt som led i Den Storkøbenhavnske Mælkeordning, blev ejendommen drevet videre som gården Kastaniely med blandt andet 300 grise.

Edith og Harald

Den 4. maj 1941 blev Edith gift i Glostrup Kirke med Harald Jensen. Harald var født den 11. december 1909 i Jebjerg, som søn af bager Lavrids Kri-

Edith og Haralds bryllup den 4. maj 1941.

stjan Jensen og dennes hustru Mette Katrine Espersen Jensen, født Lund.

Edith og Harald mødte hinanden på Vilvordegård i Ejby. Gården havde tidligere heddet Båndsagergård, men var blevet opkøbt af Vilvorde i Charlottenlund, da de havde for lidt plads. Harald, der var gartner, bestyrede gården, hvor Edith kom i huset. Han havde 7-8 unge gartnere og elever boende på gården.

I min ungdom hed vejen fra Ejby Mose til landsbyen Ejby bare Mosevej. I dag hedder den Ejby Mosevej. Den var ikke ført igennem til Ejby Torvevej/Statenevej, men havde et knæk og omfattede også nuværende Ejbytoften. Så dengang havde Vilvordegård adressen Mosevej 1, og Egby Mejeri

havde Mosevej 7. I dag har Vilvordegård adressen Ejbytoften 10, og Egby Mejeri har Ejbytoften 2.

Vilvordegård

Min fars kusine Edith fortæller: »Da vi blev gift, blev vi på Vilvordegård et år, og da passede jeg husholdningen. Jeg blev lønnet for pigearbejde, og Harald havde sit arbejde ude i marken. Harald rejste fra Vilvordegård i maj 1942.

Mine forældre blandede sig ikke i, hvem jeg giftede dig med. Min far syntes bare, Harald var for gammel til mig. Han var knap ni år ældre. Jeg havde jo en kusine, Rita Kortsen, der også blev gift med én, som var noget ældre. Så kom jeg til at overvære en samtale mellem onkel Oluf og far, og så sagde far, at han syntes Harald var lidt for gammel. »Nej,« sagde onkel Oluf Kortsen, »de tøser skal have én, der kan styre dem.«

Da jeg startede på Vilvordegård, måtte jeg godt sove længe dagen efter brylluppet; én af de koner, som man kaldte dem, havde aftalt med Harald, at hun skulle komme og lave morgenkaffen. Så jeg fik lov at sove længe. Men Harald måtte stå op og passe sit arbejde.

Det var svært at have elleve på kost – ja, somme tider var der kun otte. De skulle leve som på højskole, og der var maden altså ikke ret meget værd. Men det havde jeg jo aldrig lært – jeg lavede mad, som min mor lærte mig, og dem, som boede fast, var også så glade for at bo der.

Og så var der en søndag den første sommer – de skulle sige til, hvor mange der blev hjemme i weekenden, og så havde jeg fløttet mig og købt

Vilvordegård 1930'erne. Harald står tv. og holder heste.

mørbradbøf. Der var to stykker til hver, og så kunne de ellers spise kartofler. Men så kom der én, der havde været på besøg. Han havde været på Vilvordegård tidligere og kom på besøg, og det var meningen, han skulle være der hele dagen. Så var jeg jo på den, for der var ikke mad til ham. Så måtte jeg gå hjem og snakke med min mor. Og det var så heldigt, at hun havde en mørbrad liggende, så de kunne få mørbrad alle sammen.«

Smedebækgård

Edith fortæller videre: »Men så startede vi i Skovlunde. Det var på Smedebækgård, hvor der oprindeligt var 24 tønder land. Vi overtog gården den 15. maj 1942.

Da far fik solgt mejeriet, så skulle nogle af pengene investeres i en gård. Vi var rundt og se på mange gamle, forfaldne gårde. Vi var blandt andet i

kane helt ud til Ishøj – det var en lang tur. Det var én af karlene på Vilvordegård, der kørte for os. Og da vi så kom derud, var det sådan en gammel gård. Hvad der var af spindelvæv over det hele – også indendørs. Det var svært at bestemme sig, når man skal ud og se på noget gammelt skidt.

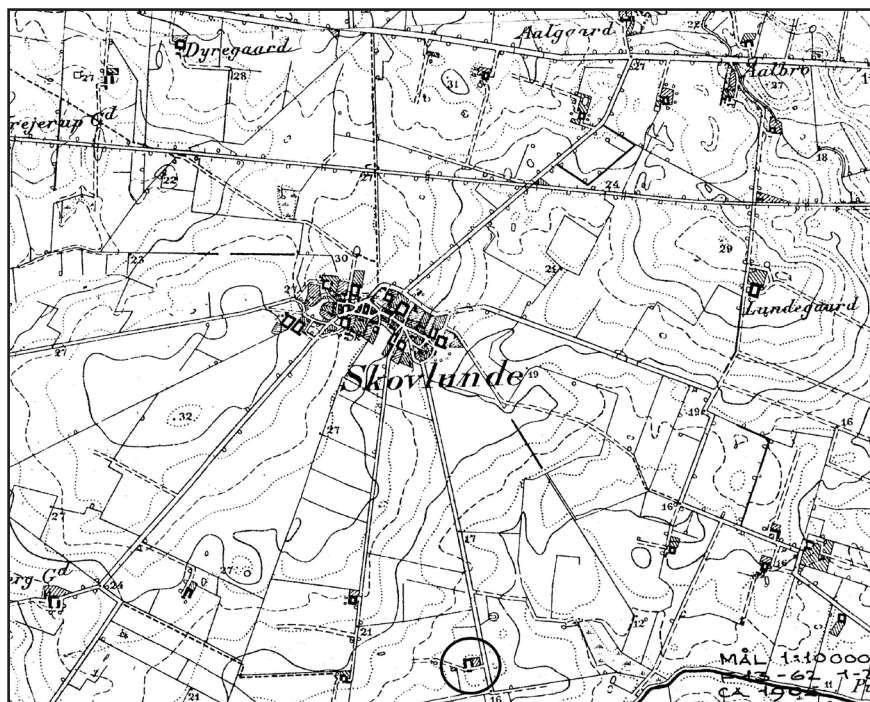
Så faldt vi for den i Skovlunde. Den var ikke så gammel, og stuehuset var godt. Udbygningerne var gamle. Den hed Smedebækgård, og vejen på Ejby-siden og over Harrestrup Aa hedder også Smedebækvej.

Det var meningen, at der skulle bygges nye drivhuse, men så skulle far bruge pengene. Derfor blev de 10 tønder land solgt fra. Der har siden været plantage. Så der røg de drivhuse, og vi måtte klare os med friland og mistbænke.

Vi var meget uheldige med vores heste. To hold heste måtte vi skifte ud,

Smedebækgård i Skovlunde.

Udsnit af kort over Skovlunde ca. 1905. Smedebækgård ses i den sorte cirkel nederst på kortet.

På et tidspunkt udskiftede Edith og Harald hestene med en traktor.

fordi den ene faldt væk, og når to heste er vant til at gå sammen, så kan man ikke sætte en fremmed til. Der var vist både en Klavs og en Grethe. Vi havde en karl til sommerhjælp, og der blev kørt møg ud. Så blev det frokost, og så spænder han hestene fra og går hjem og lader vognen stå. Det gør man ikke indenfor landbruget. Det arbejde man er i gang med, gør man færdigt, inden man går hjem og holder frokost. Men det gjorde han ikke – jeg tror også, han blev fyret med det samme.

Så var det, vi fik Rasmussen. Han kom direkte fra Lolland og var hos os i syv år. Det var ham, der hentede Ruth og Otto på Skovlunde station et år til jul. Ja, det var Ruth meget betaget af. Det havde hun jo aldrig prøvet før. Og

så var det jo en arbejdsvogn, så man sad højt. Ruth mente, det gik ret hurtigt.

Efter, at vi mistede de to heste, så fik vi én hest, og den var skruptosset. Det med heste – jeg var bange for dem. Når vi skulle radrense, så skulle jeg styre hestene, og Harald og jeg gik ved siden af hinanden, men hesten var gerne så tosset, når vi skulle vende, at det halve af rækken ikke var noget værd. Vi radrensede jo blomkål, hvidkål og løg. Der var så langt mellem rækkerne, at det lige passede med radrenseren.

Det ene hold heste gik Harald ind på Kvægtorvet med. Han gik med to heste, der skulle derind til slagtning. Han kunne ikke ride på dem. Harald var heller ikke til heste, og skulle han

ride på dem, skulle han have sadde, og det havde vi ikke. Det var ikke rideheste. Han gik hjemmefra kl. 3-4 stykker om morgenen og kom så hjem med grimen, og hvad hestene lige havde haft på hovedet.»

Smedebækgård blev solgt i begyndelsen af 1960'erne, og nogle år efter blev gården nedrevet. Jorden blev siden udstykket til Kirkebyvej samt sidevejene.

Efter salget af gården opførte Edith og Harald et hus på den nordøstlige del af grunden. Dengang havde huset adressen Ejbyvej 64. Senere blev den ændret til Kirkebyvej 2. Harald døde den 12. december 1979 i Glostrup, og Edith døde den 1. december 2011 i Ejby i en alder af 92½ år.

Ifølge Vagn Tovgaards bog »Første stol til højre. Ballerup Kommunes kommunalpolitiske historie 1958-1985« 2. udgave 2004 købte kommunen Smedebækgård i 1962 for 650.000 kr.

Redaktionen

Harald Jensen, der ejede Smedebækgård i Skovlunde 1942-1962.

Ballerup ny Maskinfabrik

SVEND JØRGEN JENSEN

Fotografiet herunder stammer fra et postkort, som Ballerup Museum for nylig har fået forærende. Motivet forestiller nogle arbejdere, der befinder sig foran Ballerup ny Maskinfabrik. Virksomhedens navn står på et skilt på bygningen i baggrunden af billedet, og i øverste venstre hjørne er der med sirlig skrift skrevet: »I foråret 1915«.

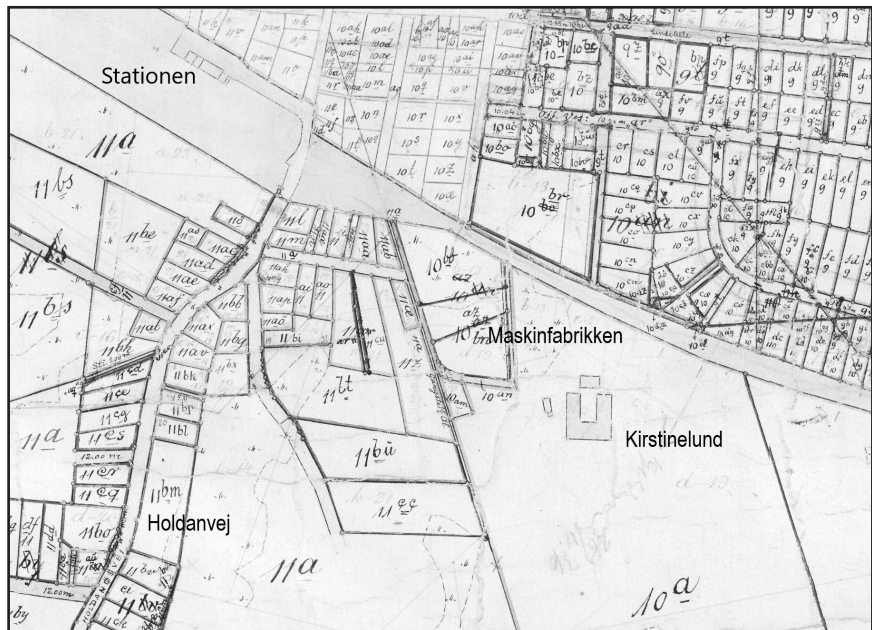
Denne artikels forfatter har henvendt sig til arkivar Kári Knútsson, Ballerup Stadsarkiv, for at høre, om han kunne

finde ud af, hvor i Ballerup maskinfabrikken lå. Han henviser til en bekendtgørelse om en tvangsauktion og oplyser, at det af den fremgår, at Ballerup ny Maskinfabrik havde matr.nr. 10az af Ballerup.¹

Han skriver videre, at man på matrikelkortet 1909-1936 kan se, hvor maskinfabrikken har været placeret. Den har ligget umiddelbart syd for jernbanen og nordvest for gården Kirstinelund nogenlunde der, hvor Plejecenter Kirstinehaven ligger i dag.

Ballerup ny Maskinfabrik foråret 1915.

Udsnit af matrikelkortet 1909-1936. På kortet ses stationen, maskinfabrikken, gården Kirstinelund og Holdanvej.

Maskinfabrikken har i tidens løb haft mange forskellige ejere. I 1913 blev den ejet af A. Petersen, der i en stort opsat annonce i Roskilde Dagblad anbefalede sig »med alle til Landbrug hørende Maskiner af Nutidens bedste Konstruktion. Hestegange, Hakkelsesmaskiner, Kaste- og Rensemaskiner, selvrensende Tærskemaskiner. Alt til Nutidens billigste Priser.« Samme Sted var en 3-HK gasmotor billigt til salg.²

Af Københavns Amts Nordre Birks realregister fremgår det, at der den 24. juni 1914 blev læst skøde på ejendommen matr.nr. 10az, Ballerup Sogn og By, fra M. Højer til muremester Ludvig Jensen.³

Desuden oplyser store, iøjnefaldende annoncer, der gentagne gange bringes i

Roskilde Dagblad, at maskinfabrikant Ludvig Jensen har påbegyndt sin virksomhed på Ballerup ny Maskinfabrik.⁴

Ludvig Jensen blev født den 29. maj 1888 og døbt i Ballerup Kirke den 17. juni samme år. Han var søn af Anders Jensen, der var murer i Ballerup, og dennes hustru Martha Margrethe, født Johansen.⁵

I 1912 er han muresvend i Ballerup og opfinder og tager patent på en cementtagstensmaskine.⁶ Maskinen omtales i Nationaltidende den 30. september 1914, hvor man kan læse, at den på grund af sin »overvældende Produktionsevne, akkurate Udførelse af Produktet og kolossale Reduktion i de daglige Driftsomkostninger nu bliver en Storindustri, hvis Rækkevidde naar

Ballerup ny Maskinfabrik

har nu paabegyndt sin Virksomhed.

Alle Arter Maskiner og Maskinreparationer udføres.

Tegninger og Tilbud gratis.

Telefon: Fabrik 125.
Privat 59.

Ludvig Jensen,
Maskinfabrikant.

*Annonce for Ballerup ny Maskinfabrik
i Roskilde Dagblad den 10. juli 1914.*

langt udover Landets Grænse.« Ingen tidligere kendt metode kunne tilnærmelsesvis deltage mere i konkurrencens kapløb.

Større kunne det næsten ikke blive, men selvom Ludvig Jensens virksomhed nu omtales som »Maskinfabrik og Cementstøberi«, er det dog usikkert, om han selv kom i gang med produktionen af cementtagsten. For at få den »fænomenalt arbejdsydende Maskine, der er patentbeskyttet i flere Lande, og hvortil ældre underlagsplader kan anvendes«, udnyttet i videst muligt omfang, havde Ludvig Jensen nemlig til hensigt at udbyde enefabrikationsretten af tagsten til privatfabrikanter eller aktieselskaber i hele Danmark. Alt det, der hører til den nævnte industri – tagstensmaskiner, blandemaskiner og transportører m.m. – leveres kun direkte fra Ludvig Jensens ny Maskinfabrik og Cementstøberi i Ballerup.⁷

Ludvig Jensen har store planer. Han indgiver tilbud på levering af sporskifter m.m. til Almindingen-Gudhjembanen. Der indkommer i alt 16 tilbud, men han får ikke licitationen. Den går til Bornholms Maskinfabrik, der har indgivet det laveste af samtlige tilbud.

Ludvig Jensens tilbud ligger langt over de andre tilbudsgiveres.⁸

Den 30. marts 1915 annoncerer han i Nationaltidende efter 10 smede og maskinarbejdere, som skal antages på maskinfabrikken i Ballerup.⁹ Og den 28. april samme år kan man under rubrikken Firma-Anmeldelse i »Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske Politiske og Avertissementstidende« læse, at fabrikant Ludvig Jensen, Ballerup, under firmaet Ballerup ny Maskinfabrik stadig driver håndværk med forretningskontor samme sted. Det fremgår desuden, at han er eneste ansvarlige indehaver. Det er lidt sent, at Ludvig Jensen først nu anmelder sit firma.¹⁰

Da der afholdes licitation over en leverance af 742 jernsenge til statens nye sindssygehospital ved Nykøbing Sjælland, indgiver han igen tilbud. Fra fire firmaer er der spredte tilbud på mindre dele af leverancen, mens Ludvig Jensens maskinfabrik er blandt de tre firmaer, som indgiver tilbud på den samlede leverance. Men heller denne gang vinder han licitationen. Igen ligger hans tilbud væsentlig højere end de andres.¹¹

Da afgørelsen bliver offentliggjort den 10. juli, eksisterer hans firma imidlertid ikke mere. Det virker som om, han har gæbt over for meget. Allerede året efter, at han har købt maskinfabrikken, går han konkurs.

Den 2. juli tager Søndre Birks Skifte-ret fabrikant Ludvig Jensens konkursbos ejendom under konkursbehandling.¹² Ludvig Jensen er gået fallit, og hans ejendom kommer på tvangsauktion. Tvangsauktionen bliver bekendtgjort af Kjøbenhavns Amts søndre Birk

den 26. august og finder sted »paa den faste Ejendom« den 10. september kl. 13. Ifølge bekendtgørelsen bliver »Ballerup ny Maskinfabrik tillige med Maskiner og andet Driftsmateriel og Driftsinventarium m.m. stillet til Bortsalg ved Tvangsauktion«. Af bekendtgørelsen fremgår det desuden, at ejendommen har et areal på 8.728 kvadratmeter, og dens bygninger er brandforsikret for 28.100 kr.¹³

Ifølge Realregistret bliver der den 21. juni 1916 læst fogedudlægsskøde til A/S Ballerup Maskinfabrikker, som i september 1917 sælger maskinfabrikken videre Carl E. Petersen.¹⁴

I Social-Demokraten kan man den 4. september 1917 under overskriften »Faar Ballerup Gas og Elektricitet?« i et indlæg læse, at der nu var mulighed for, at Ballerup, hvis eneste belysning på dette tidspunkt var stearinlys, kunne få både gas og elektricitet. Grosserer Carl E. Petersen, Islands Brygge 25, skulle nemlig ifølge avisen have solgt Ballerup Maskinfabrik med tilliggende 10.000 kvadratalen grund for 128.000 kr. til Maskinfirmaet Brødrene O.E. & H.P. Olsen, Åboulevarden. Brødrene Olsen ejede i forvejen tørvemoser i Ballerup, og det var deres hensigt at producere gas og elektricitet ved hjælp af tørv.¹⁵

Man skal dog ikke tro på alt, hvad der står i avisen. Ballerup havde allerede fået gasbelysning, da Ballerup Gasværk blev opført i 1909, og indtil da var byens gader og veje blevet oplyst af petroleumslygter. Den omtalte handel figurerer da heller ikke i Realregistret, hvoraf det fremgår, at der den 13. november 1918 blev læst skøde fra Carl E. Petersen til firmaet Dansk Brændsels-

oliefabrik ved William Jørgensen & Co. Arkivar Kári Knútsson oplyser, at ejendomsvurderingerne af 1916-19 og 1920-23 støtter realregistret.

Den 18. marts 1924 bliver der læst fogedudlægsskøde til murermester S. Pødenphant. Det vil sige, at ejendommen endnu engang bliver solgt på tvangsauktion.

I marts måned 1926 sælger Pødenphant maskinfabrikken til Ballerup-Måløv Kommune, der ombygger maskinfabrikken til alderdomshjem.¹⁶

Samtidig bliver der i en anden af ejendommens bygninger indrettet både badeanstalt og brandstation. Ved licitation tildeles arbejdet entreprenør S. Pødenphant, mens arkitekt Hjalmar Nielsen udfører tegningerne. Arbejdet med ombygningen påbegyndes i maj måned, og allerede den 23. november 1926 kan indvielsen finde sted.¹⁷

I 1961 ombyggede og udvidede kommunen det gamle alderdomshjem til et plejehjem, der kunne tilfredsstille tidens krav. Plejehjemmet fik navnet Kirstinehaven opkaldt efter gården Kirstinelund, der tidligere havde ligget på nabogrunden. Det var kommunens første plejehjem, og det kom til at danne forbillede for kommunens følgende plejehjem.¹⁸

Noter

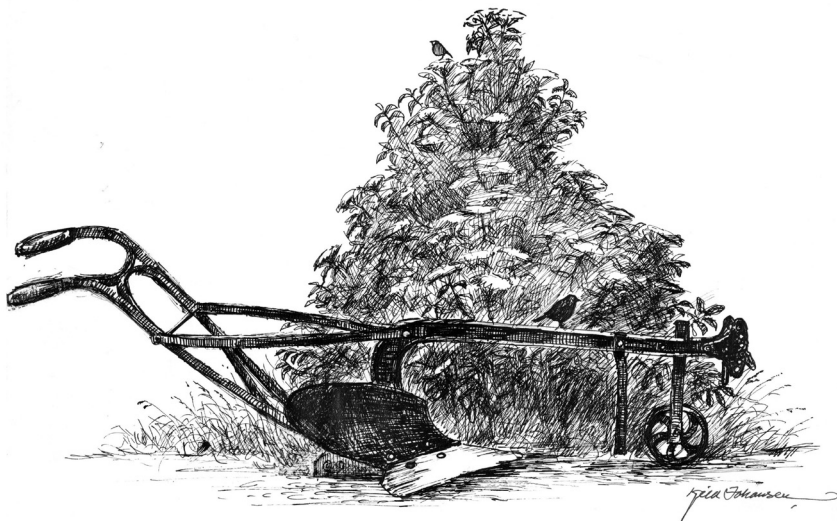
¹ Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske Politiske og Avertissements-tidende, den 26. august 1915.

² Roskilde Dagblad, den 15. marts 1913, side 4.

³ Københavns Amt Nordre Birk, Realregister, Ballerup, fol. 189.

- 4 Roskilde Dagblad, den 17. juli 1914 og den 10. august 1914 m.fl.
- 5 Rigsarkivet kirkebøger, Københavns Amt, Ballerup Sogn, Kontraministerialbog 1874 FD - 1892 FD. Opslag 42, øverst nr. 6.
- 6 Kjøbenhavns Amts Avis. Lyngby Avis, den 23. juli 1912, side 2.
- 7 Nationaltidende. Morgenudgaven, den 30. september 1914.
- 8 Bornholms Tidende, den 28. december 1914, side 3.
- 9 Nationaltidende Morgenudgaven, den 30. marts 1915.
- 10 Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske Politiske og Avertissements-tidende, den 28. april 1915. Morgenudgaven, side 7, under rubrikken Firma-Anmeldelse.
- 11 Social-Demokraten, den 10. juli 1915, side 5.
- 12 Folkets Avis. København, den 3. juli 1915, side 4.
- 13 Den til Forsendelse med de Kongelige Brevposter privilegerede Berlingske Politiske og Avertissements-tidende, den 26. august 1915.
- 14 Københavns Amt Nordre Birk, Realregister, Ballerup, fol. 189.
- 15 Social-Demokraten, den 4. september 1917, side 3.
- 16 Københavns Amt Nordre Birk, Realregister, Ballerup, fol. 189.
- 17 Isefjordsposten, den 11. november 1925, side 4. – Roskilde Avis, den 23. november 1926.
- 18 Vagn Tovgaard: Første stol til højre. Ballerup Kommunes kommunalpolitiske historie 1958-1985. 2. udgave, november 2004.

Tak til Henning Jensen, som har foræret Ballerup Museum billedet af Ballerup ny Maskinfabrik, og til arkivar Kári Knútsson, Ballerup Stadsarkiv, for hjælp og oplysninger.

Parkskolen i min skoletid

JØRGEN G. HOFF

Efter at have læst Gunner Ravns indlæg i Byhornet 2021 nr. 1 om hans skoletid på Jonstrup Skole og på Parkskolen fristes jeg til at tilføje nogle af mine egne oplevelser.

Jeg begyndte i 1947 i 1. klasse på Parkskolen. Klasselærer var frk. E. Vestergaard, som var forskolelærer og altså havde børnene i første og anden klasse og dermed skulle introducere dem til 9–10 års skolegang. Det var en uddannelse, som ikke rakte videre end til disse begynderklasser.

I dag ville man nok forfærdes over den pædagogik, eller rettere mangel på samme, som nogle af den tids lærere praktiserede. Vi var vel en snes børn, som indtog klasseværelse nr. 4 i den gamle del af skolen i august 1947. Så vidt jeg husker, hang der på en væg et par plancher, som viste livet på en stenalderboplads, og vist også en tilsvarende fra bronzealderen. Man må sige, at udsmykningen var spartansk. Vore pulte var den gamle type med bordplade og bænk i et stykke. Frk. Vestergaard sad ved sit kateder, lidt hævet over os, med ryggen til den sorte tavle.

Vi blev hurtigt inddelt i vinduesrækken, midterrækken og vægrækken. De elever, som havde frk. Vestergaards gunst, sad i vinduesrækken, mens vi andre var fordelt hen mod vægrækken, dummerækken, med den som laveste stude og stand.

Vi blev overhørt stående og vé den, som ikke kunne sine remser eller svarede forkert på frøkenens spørgsmål. Dette udløste ørefigener, trækken i ørerne eller i de små hår ved ørerne. Slag med lineal over fingrene eller med pegepinden var normal adfærd. Udskældning af den mest ydmygende art blev der heller ikke sparet på. Elevernes sociale stude påvirkede ofte vredeudbruddene.

Jeg mødte en eftermiddag frk. Vestergaard på gaden i Ballerup. Hun skulle med toget og havde en ganske lille kuffert med. Hun boede oven på Kino Teatret, og havde derfor ganske kort afstand til stationen. Hun så mig og beordrede mig til at bære hendes kuffert til perronen. Man turde jo ikke sige nej! Som tak for ulejligheden fik jeg 3 øre. Selv i 1948 var 3 øre ikke ret meget, men man sløsede ikke med pengene! Det var hendes store lyst at spille kort, og hun havde – noget så usædvanligt for en enlig kvinde på den tid – egen bil, hvilket gjorde hende i stand til at spille kort også uden for byen.

Når man læser Gunner Ravns artikel om frk. Krog og Lilly Schmidt Nielsen i Jonstrup versus frk. Poulsen og frk. Vestergaard på Parkskolen, må man undres over, at man tillod så ringe pædagogik som disse sidstnævnte besad. Tænk, hvad man har knust af spirende evner og lyst hos disse små børn!

Jeg havde frk. Poulsen som klas-

I bogen »Ballerup i børnehøjde« (2007) fortæller Mogens Bille, at frk. Vestergaard tog fodbad i diktattimen. Tegning fra bogen af Fritz Haack.

selærer i 5. klasse. Det var ingen spøg! Hun underviste også pigerne i husgerning og syning. Hun rørte meget nødtigt med hænderne noget, der ikke var hendes eget. Hun vaskede hænder i en uendelighed. Hun slog os med sin store blyant oven i hovedet, og det gjorde djævelsk ondt. Hun var i sandhed et alvorligt menneske, som ikke tog livet let, absolut ikke.

Men når det så er sagt om lærerne, må vi huske at tage hensyn til tiderne

og menneskers opdragelse dengang, for nogens vedkommende i religiøse »mørke familier« eller i fattigdom og med eventuelle handicaps og standsforskelle og deres muligheder for uddannelse. Det tror jeg prægede den tids mennesker meget mere, end vi forstår i dag. Selvfølgelig var der også nogle, der decideret var pædofile. Det talte man ikke om, og jeg tror det var relativt få. Jeg formoder, at de fleste uegnede lærere gjorde det, så godt de kunne, og

de havde ofte ikke nogen realistisk alternativ mulighed for at vælge et andet virke. Inderst inde har de sikkert ikke haft det godt med deres gerning, og det gjorde dem uegnede.

Jeg erindrer ikke, at nogle af de ældre lærere deltog i kurser eller videreuddannelse i min skoletid. Det er så også ca. 70 år siden, så man glemmer lidt hist og her! Det må have eksisteret, men det har nok ikke været udbredt før senere, og det har sikkert kostet penge for den enkelte, hvorfor man undlod det. Dette sidste er gætværk fra min side!

Der var dog også lyspunkter. Lærer Christen Nielsen var en af de afholdte dygtige lærere. Vi havde ham som klasselærer i mellem- og realskolen. Vi havde ham og frk. la Cour med på en uges selvbetalt udflugt til Norge i 1954 eller 55. En sådan udflugt, og det, at vi spillede skolekomedie i 4. mellem, bragte os selvfølgelig i nærkontakt med vore lærere, og vi holdt meget af dem. Der var ikke mangel på medfødt pædagogik hos dem, og samtidig havde vi stor respekt for dem.

Sammenligner man lærer B. Aagaard med Frode Jensen (kaldet Sorte) var der stor forskel. Frode Jensen var den hårde disciplins mand. Han sparede ikke på øretæverne og betjente sig, som den vist nok sidste på skolen, af spanskrøret. Han tålte ingen kvikke eller morsomme bemærkninger fra sine elever. Han var ikke afholdt blandt os, nærmest frygtet af de fleste.

Aagaard havde derimod hjertet på rette sted og var født pædagog. Han var formidabel som sløjdlærer (han var uddannet karetmager, inden han blev lærer). Han lærte os drenge at arbejde med træ, og de fleste af os har

haft stor nytte af, hvad han lærte os om brug af værktøj og materialer. Han var glimrende som klasselærer og havde en bred horisont af viden og kendskab til verden og livet. Og så havde han en klar og god sangstemme, så vi indledte som oftest en time med ham med en af vore danske sange.

Vi havde ham også som geografilærer i mellemskolen. Jeg husker han fortalte om Dry Farming i Oklahoma i USA omkring 1. Verdenskrig. John Steinbeck har skrevet sin kendte bog »Vredens Druer« om dette emne. Baggrunden for bogen var, at landmændene i Oklahoma i mange år havde udtørret jorden ved at pløje dybt og derefter harvet ofte for at trække fugt op fra dybere lag. Resultatet blev, at næsten al muldjorden blev så udtørret, at den blæste væk og umuliggjorde dyrkning af afgrøder. Jeg var i Kenya i nogle år og arbejdede på min brors farm der. Vi oplevede problemet med manglende regn og dermed stop i vækst af blandt andet græs plantet som tuer på rækker til foder for køerne. Jeg huskede, hvad Aagaard havde fortalt os og afprøvede metoden. Det reddede vores produktion af mælk det år. Jeg fortryder den dag i dag, at jeg aldrig fik kontaktet lærer Aagaard, da jeg kom hjem, og takket ham for, hvad hans undervisning havde betydet i mit tilfælde. Jeg er sikker på, at det ville have glædet ham.

På trods af ovenstående, både negative og positive kritik, synes jeg, at vi forlod skolen med en god og vid ballast af kundskaber. Mellemskolen og realskolen var ikke nogen dårlig start på livet. Det var en udmærket basis at bygge videre på.

Frk. Krog og Lindeskolen

SVEND JØRGEN JENSEN

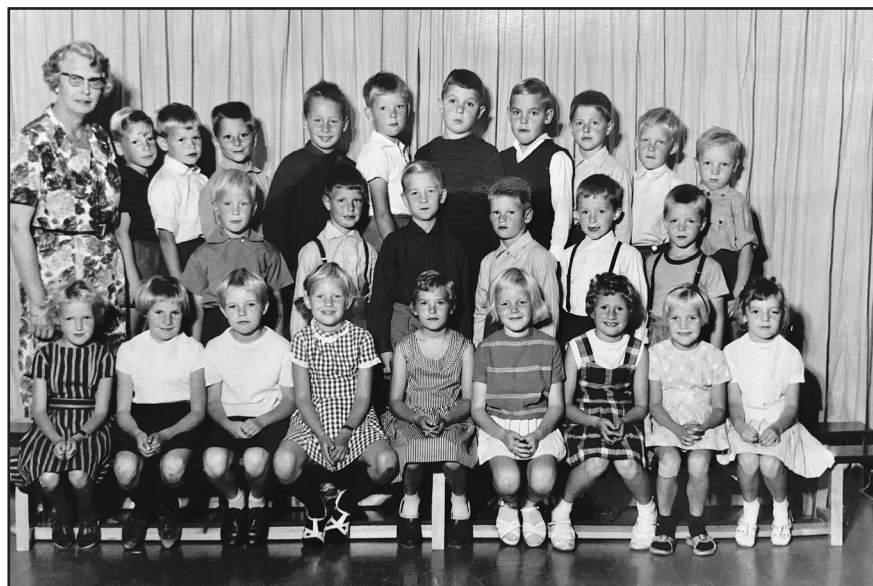
I Byhornet 2021 nr. 1 bragte vi et par artikler, der blandt andet handlede om frk. Elisabeth Krog, der var forskolelærerinde på Jonstrup Seminariums øvelsesskole 1936-56. Efter sin tid på øvelsesskolen kom hun til Lindeskolen i Ballerup. Her havde to af Byhornets læsere hende, da de gik i skole.

Bjarne Rasmussen, der er basunist, lurblæser, instruktør og medlem af Ballerup Kommunalbestyrelse, skriver i en mail: »Tak for en god artikel om frk.

Krog. Jeg kan så supplere med et foto fra Lindeskolen 1964, hvor frk. Krog var vores lærer i de første par år.«

Hanne Nygaard, der er medlem af Ballerup Historiske Forenings bestyrelse, har også sendt et foto fra Lindeskolen, hvor frk. Krog er med. Hanne Nygaard skriver:

»Jeg har talt med min gamle lærer Bodil Lyngsie, som er med på billedet fra Lindeskolen. Hun kunne oplyse, at billedet er taget i 1962 i forbindelse med, at skoleinspektør Furbo stoppede,

Frk. Krog og eleverne i 1.A på Lindeskolen 1964. Bjarne Rasmussen står i bagerste række nummer fire fra højre.

Personalet på Lindeskolen i 1962.

Bagerste række fra venstre:

Lærer Mogens Dalsgaard (gift med lærer Johanne Dalsgaard – ej til stede), lærer Finn Johansson, lærer Tove Johansson, lærer Svend Andersen, lærer Bodil Lyngsie (gift med Ole Lyngsie på Rugvænget skole), lærer Inger Kjærgaard, lærer Else Arentoft, lærer Bjørn Jacobsen (søn af Peter Moritz Jacobsen – »Sct. Jacob«), skolepedel Henry Nielsen.

Midterste række fra venstre række:

Lærer ukendt (vikar), ukendt (kaffedame), ukendt (skolesekretær), lærer Holger Helbo, lærer Inga Boesen, lærer Elisabeth Krog, lærer Ellen Lohmann Poulsen (senere skoleinspektør på Rugvænget skole), lærer Birgit Fønslev Andersen, lærer Ruth Nielsen.

Forreste række fra venstre:

Lærer Astrid Madsen, lærer H.H. Jørgensen, lærer O. Ronæs, lærer Aksel Olsen (matematik- og fysiklærer), skoleinspektør Marius Furbo, lærer Christian Rasmussen (blev senere skoleinspektør på Lindeskolen), viceinspektør Eigil Hansen, lærer Karen Ehlers.

og Christian Rasmussen blev skoleinspektør. Jeg har fået flere navne på listen, men der mangler tre, som hverken hun eller jeg kan huske. Bodil Lyngsie er gift med Ole Lyngsie, der var lærer

på Rugvænget skole. Hun fylder 85 år i år.«

Måske er der blandt Byhornets læsere nogle, der kan oplyse de tre manglende navne.

Frk. Poulsen og 5. klasse på Parskolen 1951

Kirsten Syndberg (f. Jørgensen) har oplyst navnene på personerne på klassebilledet i Byhornet 50. årgang nr. 1, februar 2021, side 20.

Bagerste række fra venstre:

Frk. Poulsen, Kirsten Jørgensen (gift Syndberg, mig), Jytte Jensen, Birthe Larsen, Lykke Wadsholt, Eva Christensen, Tove Gram Jensen, Rita Nielsen, Ninni Hansen, Birthe Larsen.

Midterste række fra venstre:

Frede Petersen, Bente Petersen, Anne-Lise Rasmussen, Kate Olesen, Gunner Hansen (Ravn), Kaj Nielsen, Erik Dahl Jensen, Mogens Nielsen.

Forreste række fra venstre:

Niels Due Andersen, Arne Andersen, Rene Bech, Torkil Larsen.

HALLGREN ADVOKATER

Bydammen 8 • 2750 Ballerup

"Vi skaber resultater ved at gøre jura forståeligt"

Hallgren Advokater er et moderne generalist advokatkontor med et ungt team af højt kvalificerede medarbejdere. Gennem nytænkning og en innovativ tilgang til sagsbehandlingen rådgiver vi såvel erhvervsvirksomheder som private indenfor en lang række juridiske fagområder.

Nærhed, åbenhed og tydelige resultater er elementer, som kendetegner samarbejdet med vores klienter.

Tag Hallgren Advokater med på råd. Det kan være første skridt til at komme sikkert og trygt i mål.

**Få svar på dine spørgsmål eller book et uforpligtende møde
Vi giver gerne en kop kaffe**

**Ring til os på telefonnummer 4497 1414
Skriv til os på mail@hallgrenadvokater.dk**

Nyt fra foreningen

Nu er det så endelig blevet forår – og lige om lidt er det sommer. Forhåbentlig bliver det en af de varme og solrige af slagsen, da de fleste af os nok kommer til at holde ferie i Danmark igen i år.

Men det går fremad mod bedre tider. De fleste af os vil være vaccinerede i løbet af de næste par måneder, så vi kan mødes igen med familie og venner og deltage i fritidsaktiviteter og kulturlivet.

Og museet er åbnet igen – med restriktioner og coronapas, men dog åbent. Det er vi alle sammen glade for. Og landsbyens udskænkingssteder er også klar igen til at servere en kop

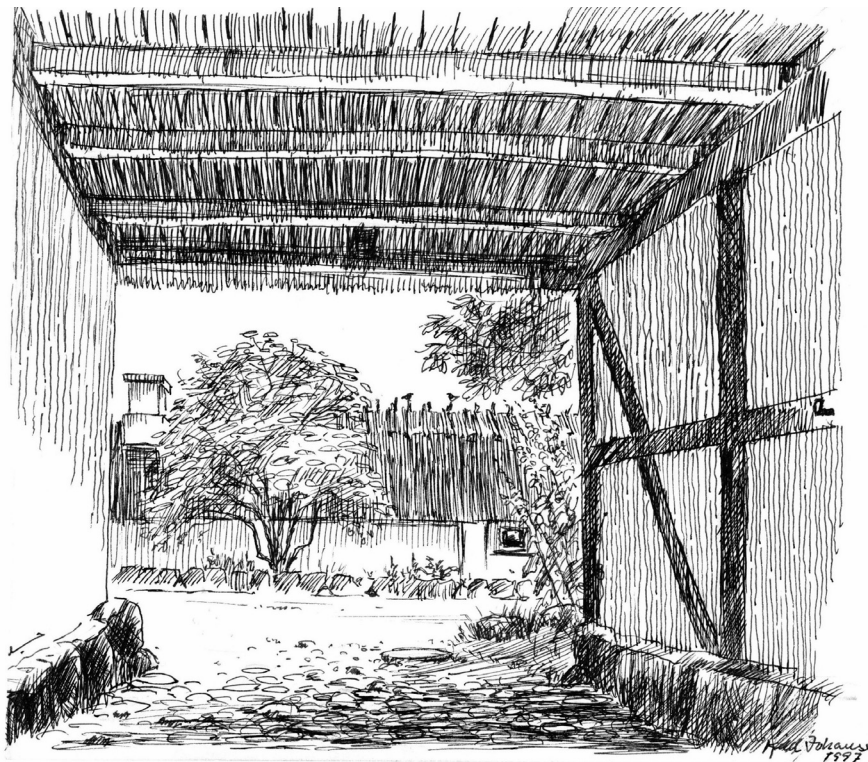
kaffe eller en frokost i de smukke omgivelser. Vi håber at møde mange af jer i Pederstrup i den kommende tid.

Med stor beklagelse kan vi fortælle, at foreningens formand Gurli Lytzen efter eget ønske har valgt at stoppe som formand. Gurli har været formand i seks år og har ydet en kæmpe indsats i foreningen. Hun har med stor flid, omsorg og engagement holdt sammen på arbejdet i bestyrelsen og været en utrættelig støtte for arbejdet på Ballerup Museum og som foreningens repræsentant i Museumsfondens bestyrelse.

Indtil næste generalforsamling vil

*Gurli Lytzen har været formand for Ballerup Historiske Forening 2015-2021.
Foto: Svend Jørgen Jensen.*

Porten på Pederstrupgård. Tegning af Kjeld Johansen 1997.

næstformanden Lisbet Haubro Christensen fungere som konstitueret formand i tæt samarbejde med den øvrige bestyrelse.

Bestyrelsen har besluttet at udskyde erindringstræf nr. 7 onsdag den 19. maj 2021. For det første vil det betyde, at alle kan nå at blive vaccineret, inden vi skal samles. Forsamlingstallet er på 25 indendørs den 19. maj 2021, hvilket er lige få nok til et træf. Forsamlingstallet stiger langsomt til 100, og **torsdag den 23. september 2021** har vi reserveret Loen til nyt møde, og så håber vi, det lykkes denne gang

Endelig har bestyrelsen besluttet at

udskyde generalforsamlingen endnu engang. Vi har konstateret, at det bliver noget rod med valg af formand og bestyrelse m.fl., regnskab osv. midt i et foreningsår i forhold til vores vedtægter, så næste ordinære generalforsamling bliver **tirsdag den 15. marts 2022** i Baghuset. Dagsorden følger i næste nummer af Byhornet.

Som et lille optimistisk plaster på såret får I også med dette blad endnu et af Kjeld Johansens smukke postkort – denne gang en sommerhilsen.

*På bestyrelsens vegne
Lisbet Haubro Christensen
konstitueret formand*

Brevveksling med Ballerup Kommune vedr. placeringen af den tidligere stationsbygning i Skovlunde

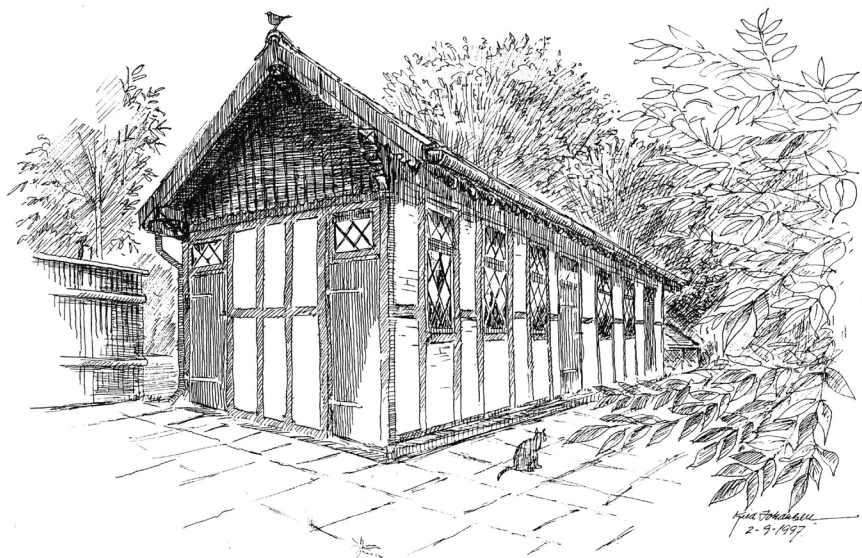
Ballerup Historiske Forenings bestyrelse har den 25. marts 2021 sendt følgende brev til kulturchef Jens Overgaard og Kultur- og Fritidsudvalget:

»Af kommunens budget for 2021 fremgår det, at der i indeværende år er afsat et beløb til at flytte Skovlundes gamle stationsbygning. Bygningen står i dag i haven på Kildegården i Skovlunde, og nu er der omsider mulighed for, at den kan blive flyttet til Ballerup Museum,

hvor den kan blive bevaret på forsvarlig vis, og hvor historien om den kan blive formidlet med faglig kompetence.

Den gamle stationsbygning er noget af et klenodie. Den blev taget i brug i 1905 og er tegnet af Heinrich Wenck, der var arkitekten bag de fleste af Statsbanernes stationsbygninger på dette tidspunkt. Blandt andet tegnede han Københavns Hovedbanegård og Østerport Station.

Da der i 1940'erne blev etableret en

*Skovlundes tidligere stationsbygning har i mange år stået i Kildegårdens have.
Tegning af Kjeld Johansen, 1997.*

ny station i Skovlunde, blev den gamle stationsbygning flyttet til Kildegården. Den har stadig det oprindelige udseende med originale vinduer og bindingsværk.

Ballerup Museum og Ballerup Historiske Forening har flere gange henvendt sig til gårdens ejere og spurgt, om museet kunne overtage bygningen og flytte den til Pederstrup. Det har der desværre ikke været interesse for. Men i forbindelse med et ejerskifte har der nu vist sig en mulighed for en flytning af den gamle stationsbygning.

Ballerup Historiske Forenings bestyrelse er af den opfattelse, at bygningen har stor lokalhistorisk værdi, og mener, at bygningen bør flyttes til museet i Pederstrup, hvor man har mulighed for at bevare den og formidle historien om den. På museet befinder sig i forvejen to andre stationsbyhuse, der er flyttet til museet fra Ballerup.

Samtidig støtter bestyrelsen fuldt ud museets visioner for udnyttelsen af den tidligere stationsbygning.«

Bestyrelsen har to gange henvendt sig til Ballerup Kommune for at få kommunen til at flytte den gamle bygning til museet. Den 13. marts 2021 sendte vi vores første henvendelse til borgmester Jesper Würtzen, som bad kommunaldirektør Eik Møller besvare henvendelsen.

I svaret, som vi allerede modtog den 15. marts om eftermiddagen, skrev kommunaldirektøren, at Ballerup Kommune var klar til at medvirke, når sælgeren af ejendommen var klar til at give kommunen mulighed for at afhente den gamle stationsbygning. Han skrev videre, at ejendommen, som han forstod det, endnu ikke var solgt, hvorfor kommunen afventede situationen. Der var endnu ikke taget stilling til, hvor bygningen skulle placeres. Denne beslutning skulle på et tidspunkt træffes i Kultur- og Fritidsudvalget. Kommunaldirektøren foreslog derfor, at Ballerup Historiske Forening henvendte sig til kulturchef Jens Overgaard.

Den 25. marts henvendte foreningens bestyrelse sig derfor til kulturchef Jens Overgaard og Kultur- og Fritidsudvalget. I skrivende stund (den 28. april) venter vi stadig på udvalgets svar.

Den 17. marts skrev ejendomsmægler Lizette Byrdal fra Nybolig i Skovlunde i en annonce i Ballerup Bladet, at der var underskrevet købsaftale i forbindelse med salget af ejendommen Kildegården, Harrestrupvej 147. Ugen efter oplyste hun i en ny annonce i lokalavisen, at ejendommen nu var solgt.

*På bestyrelsens vegne
Lisbet Haubro Christensen
konstitueret formand*

**Se gamle og nyere fotos
af den tidligere stationsbygning i Skovlunde
på foreningens hjemmeside
www.balleruphistoriskeforening.dk**

Glemmer du, så husker jeg

*Indbydelse til erindringstræf nr. 7
torsdag den 23. september 2021 kl. 15.00–17.00
i Loen på Ryttergården*

Så bliver vi nødt til igen, at lade optimismen råde. Vi har valgt at reservere Loen til erindringstræf nr. 7 igen, igen, men det hele er selvfølgelig afhængig af, om alle er blevet vaccineret mod corona, og hvordan coronaen kan holdes nede sommeren over.

I Ballerup Historiske Forenings bestyrelse er vi rigtig glade for, at interessen for »fortiden« i Ballerup er blevet så stor, og at tilslutningen til vores træf er blevet større og større.

Programmet er det, som vi har haft planlagt til de tre sidste og aflyste træf i 2020 og 2021. Der vil være to oplæg med lokalt indhold fra to tidligere Ballerup-borgere, og så vil der blive mulighed for fri snak på tværs imellem oplæggene.

Vi vil gerne opfordre til, at andre melder sig til at fortælle om deres liv i Ballerup Kommune.

Hvis nogle har lyst til at give os andre et bidrag om deres liv, bedes I kontakte Hanne Nygaard enten ved mail: hanne.newgaard@gmail.com eller ved at ringe til tlf. 20 31 06 30. Hvis I har gode ideer til, hvordan vi kan lave vores træf anderledes, er I velkommen til at komme med forslag.

Da succesen har været så stor de sidste gange, har vi nu nået et deltagertal, som er absolut maximalt. Vi kan være 100 personer i Loen, hvis ikke forsamlingsforbuddet forsat er gældende med et mindre antal. Men vi vil meget gerne blive i Pederstrup til disse arrangementer.

Derfor vil det betyde, at man skal tilmelde sig, for at deltage. Hvis vi når det antal, som er gældende i Loen den 23. september 2021, vil der blive givet besked om, at man kommer på venteliste, eller om vi kan lave to hold. Det er derfor vigtigt, at man melder afbud, hvis man bliver forhindret i at deltage.

Tilmeldingen starter den 1. september 2021.

Man kan tilmelde sig ved at skrive til Hanne Nygaard, hanne.newgaard@gmail.com eller ringe til 20310630.

Navn og antal bedes oplyst.

Bestyrelsen håber, at vi får fyldt Loen op, selv om man skal tilmelde sig.

Vi vil meget gerne bede om hjælp til at stille borde og stole frem og tilbage. Hvis der skulle være nogle stærke mænd eller kvinder, der vil komme en times tid før og hjælpe os med dette arbejde, vil vi være meget taknemmelige.

Der serveres gratis kaffe og the og hjemmebag.

Der bliver udsendt en invitation til alle dem, som vi har mailadresser på omkring medio august 2021.

*På gensyn
Ballerup Historiske Forenings bestyrelse*

NYT FRA MUSEET

Den anden coronanedlukning har været lang, og gennem vinterperioden har vi måttet tænke museum på en helt anden måde. Museumsformidlingen har været koncentreret om udendørs udstillinger og aktiviteter, som de besøgende i området kunne lave på egen hånd. Derudover har vi lavet flere onlineforedrag.

Bag de lukkede døre har vi været optaget af at forberede det kommende års udstillinger, og så har vi været i gang med at opbygge netværk for mu-

seets frivillige sammen med Egedal Arkiver og Museum.

Aktiviteter i det fri

Til påske lavede vi en række udendørs aktiviteter særligt målrettet børnefamilier. Der var en quizjagt om påskens traditioner, der skulle løses med mobilen i hånden, familiens yngste kunne gå på jagt efter store håndlavede påskeæg, og så var der påskeudstilling og et påsketræ pyntet med æg i prydhaven for-

Påsketræ pyntet med æg i prydhaven foran Lindbjerggård.

Fra særudstillingen »Ind i mørket«, der fortæller om Ballerups biografers.

an Lindbjerggård. Vi fortsætter med forskellige udendørs tilbud henover foråret og sommeren, selvom museet er åbent igen.

Velkommen tilbage!

Efter fem måneders nedlukning var vi meget glade for at kunne åbne dørene til de indendørs udstillinger igen onsdag 21. april. Da der kræves coronapas for at komme ind på museet, er besøgstallet i skrivende stund dog begrænset. Vi håber, at mange finder vej indenfor i takt med at flere og flere bliver vaccinerede.

Aktuelle udstillinger

Samtidig med, at vi genåbnede museet, åbnede vi en ny udstilling om Bal-

lerups biografers historie. Udstillingen fortæller historien om Ballerups første biograf, der åbnede i 1924, om Ballerup Bio på toppen af Ballerup Centret og om den moderne Baltoppen Bio med 3d filmoplevelser og filmklubber. Udendørs er der en mindre bannerudstilling om biografernes historie, der kan ses uden coronapas.

I Skomagerhuset tændte vi i marts lyset for vinduesudstillingen »Den mindste fortælling om Ballerups historie«. Udstillingen fortæller gennem små, store, spøjse, underlige, skæve og måske genkendelige genstande Ballerups historie fra gravhøj til S-tog. Teksterne læses via QR-koder, og her kan man også se historiske fotos og små film, der knytter sig til de udstillede genstande

Vinduesudstillingen »Den mindste fortælling om Ballerups historie«.

og fortællingen om Ballerups historie. Vinduerne er opdelt i fire temaer.

I år er det 300 år siden kong Frederik den 4. (1671-1730) igangsatte et storstilet skoleprojekt, der mandede ud i bygningen af i alt 240 skoler i Danmark. Syv af de såkaldte rytterskoler kom til at ligge i henholdsvis Egedal og Ballerup kommuner.

I Egedal Kommune er alle fem skolebygninger bevaret, mens Ballerup Kommunes to skolebygninger ikke længere eksisterer. Dette markerer vi sammen med Egedal Arkiver og Museum i slutningen af juni med en bannerudstilling, der kan ses udendørs på museet og ved de gamle rytterskoler i Egedal Kommune.

Flora Ballerup

Museet arbejder i øjeblikket sammen med Ballerup Bibliotekerne og Skoletjenesten Pederstrup om at udvikle forskellige arrangementer og læringstilbud til børnefamilier, daginstitutioner og skoler i juli og august.

Der arbejdes blandt andet på et rollespil i Pederstrup, hvor børn kan møde en klog kone fra gamle dage, en kok fra nutiden og den russiske storfyrstinde Olga. De tre har meget forskellige syn på blomster, og hvad de kan bruges.

Det bliver også muligt at male blomster på porcelæn. Porcelænet vil blive udstillet på museet i september som et Flora Ballerupstel i Olga-udstillingen. Projektet er en del af »Museum for de mindste«, der er støttet af Kulturtjenesten i Ballerup Kommune.

Nyt til samlingen

Vi har for nylig fået et par fine forærin-ger til museumssamlingen. Af Christian Honore, der er importør af Ankarsrum køkkenmaskiner, har vi fået en 1970'er-udgave af den kendte køkkenmaskine Ballerup Mixer forørende sammen med to gedigne kødhakkere. Ankarsrum er efterkommer af Ballerup Mixer. Køkkenmaskinen vil indgå i museets særsamling omkring Ballerup Mixer og virksomheden Helmuth A. Jensen.

Derudover har vi fået en samling fine dukkehusmøbler fra starten af 1900-tallet forørende af familien Reeh. Familien havde købmandshandel på Sankt Jakobsvej i Ballerup. Dukkehusmøblerne er i meget god stand, og med til historien hører, at børnene ikke fik lov til at lege med møblerne. De måtte kun kigge.

Træer ved kirkerne

Museet hjælper Ballerup Kommune med at indsamle og formidle historier om værdifulde træer i forbindelse med kommunens nye træstrategi. Træstrategien skal blandt andet beskrive, hvor-

Dukkehusmøblerne, som familien Reeh har foræret Ballerup Museum.

dan vi plejer, passer på og bedst tager hensyn til kommunens træer.

I forbindelse med dette arbejde er vi stødt på to træer, som det kunne være interessant at få historien om. I den gamle præstegårdshave i Ballerup er der en stor blodbøg, og ved Måløv Kirke på Kratvej står et kastanjetræ med en bæk omkring. De to kirker ved ikke noget om træerne, men hvis du gør, så skriv til:

ballerupmuseum@balk.dk

Netværk for frivillige

Sammen med Egedal Arkiver og Museum har vi i coronaperioden startet et online netværk for frivillige på de to museer.

Netværket er startet som oplæg og foredrag med forskellige temaer. Idéen er, at der med tiden skal opstå selvstændige netværk af frivillige på tværs af

museerne – også gerne med frivillige fra andre museer.

Der er pt. frivillige i gang med at starte netværksgrupper for rundvisere og registreringsfolk på de to steder.

Årsrapport 2020

Årsrapporten for 2020 er klar til læsning. Året på museet var som alle andre steder meget specielt. Året startede med reception, der åbnede udstillingen »Med penslen i hånden« og en stor fastelavnssfest, og det sluttede med en nedlukning af museet midt i december, hvor årets sidste besøgende så udstillingerne iført mundbind.

Læs årsrapporten på hjemmesiden eller hent den på tryk i museets hovedindgang.

*Mette Jensen
museumsleder*

**FLYTNING AF
MØBLER UDEN
PROBLEMER
FOR DIG...**

Åbningstider
Man-fredag 10.00-17.30
Lør-søndag efter aftale

**Ta' målene med og
gør en god handel
Vi glæder os til, at se dig!
gulve – tæpper – gardiner**

*Kvalitet til små beløb
- så ta' ud i...*

tæppe køb.dk

Tempovej 28 · 2750 Ballerup · 5177 1704
Os med den allerbedste service...

Ring efter tæppebussen, Vi kører ALLE dage 8.00 - 20.00

MEDLEMSKORT

2021-2022

Ballerup Historiske Forenings *bestyrelse*

Konstitueret formand

Lisbet Haubro Christensen
Knastebakken 65
2750 Ballerup
40 59 14 44
lisbethaubro@gmail.com

Kasserer

Jørgen Bragge
Pilehøjvej 47
2750 Ballerup
44 65 24 25 / 40 55 24 25
jorgen@bragge.dk

Sekretær

Hanne Nygaard
Erantishaven 58
2765 Smørum
44 97 50 28 / 20 31 06 30
hanne.newgaard@gmail.com

Jette Garder

Kildebuen 3
2740 Skovlunde
23 40 45 01
gardermorild@gmail.com

Peter Hesselholt

Lerbjergvej 6
2750 Ballerup
21 42 82 81
ph21428281@gmail.com

Svend Jørgen Jensen

Tjørnevænget 39
2740 Skovlunde
44 91 91 97 / 20 21 07 33
svendjensen@lic-mail.dk

